

Nr 1.

Ankom till riksdagens kansli den 22 februari 1917 kl. ½ 12 f. m.

Andra kammarens första tillfälliga utskotts utlåtande nr 1, i anledning av väckt motion om skrivelse till Kungl. Maj:t angående åtgärder till vidsträcktare spridning bland folket av konstalster.

I en inom andra kammaren av herr Zander avgiven motion, nr 310, hemställes, att riksdagen må i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla, att Kungl. Maj:t täcktes låta utreda, huruvida genom anslag till föreningar, kommuner och andra samfälligheter, genom anställande av konsulenter för utövande av konsulterande verksamhet eller på vilket annat sätt med statens hjälp konsten må kunna spridas ut bland folket i vidsträcktare mån än vad nu är fallet, och till riksdagen inkomma med de förslag, vartill denna utredning kan föranleda.

Med avseende på vad motionären anført till stöd för sin hemställan tillåter sig utskottet hänvisa till motionen.

Motionären avser med sin framställning vidtagandet av åtgärder, genom vilka konsten kunde i större omfattning än hittills föras ut bland folket. I sitt yrkande har han emellertid icke angivit vilken eller vilka konstarter, han avsett, utan endast talat om konsten i allmänhet. Av motiveringen synes dock framgå, att han i främsta rummet tänker på målarkonsten, vars alster borde göras tillgängliga för folket i vidsträcktare mån än hittills, dels därigenom, att statsbidrag beviljades till föreningar och kommuner för att dessa måtte beredas tillfälle att pryda sina

Utskottet.

lokaler med verkligt konstnärliga tavlor eller goda avbildningar av sådana, och dels genom anställande av konsulenter, som kunde gå vederbörande tillhanda med råd i och för anskaffande av goda konstverk ävensom åt de många personer med konstnärsanlag, som ännu äro »oupp-täckta», lämna hjälp och ledning.

Utskottet anser obehöfligt att ingå på en utredning av konstens frädlande inflytande, dess förmåga att lyfta sinnet och förljuva tillvaron. Att verkligt god konst sprides i allt vidsträcktare kretsar av folket är ett önskemål, som utskottet delar med motionären. De skatter av sådan konst, som icke minst den nuvarande blomstringstiden på detta område skänkt vårt folk, böra icke vara förbehållna åt ett fåtal utan göras tillgängliga för hela folket. I samma mån skönhetssinnet odlas, komma alstren av en förvänd eller osund smakriktning att mer och mer trängas tillbaka.

Detta gäller icke enbart målarkonsten utan i lika hög grad andra konstarter, t. ex. skulptur, byggnadskonst, musik och dramatisk konst.

Det har emellertid ingalunda saknats strävanden att göra konsten tillgänglig för allmänheten. Vårt lands främsta konstsamlingar äro åtminstone vissa tider utan betalning öppna för envar. I de större städerna äro åtskilliga värdefulla skulpturer uppsatta på offentliga platser. Genom anordnande av skolresor och billighetståg har möjlighet beretts för även avlägset boende att taga städernas konstalster i betraktande.

Vissa skolor, både lägre och högre, ha på senare åren erhållit målningar och skulpturverk av betydande värde. Till andra skolor har man anskaffat goda avbildningar av konstverk. I den förteckning å undervisningsmateriell, som med understöd av statsmedel tillhandahålles skolorna genom kungl. folkskolöverstyrelsen till nedsatt pris, finnas en hel del dylika reproduktioner lämpliga särskilt för skolsalar. Åtskilliga av dessa tavlor passa också för andra samlingssalar. För övrigt ha på senare åren genom bokhandeln spritts konstnärligt högt stående reproduktioner av värdefulla målningar, och i många hem hava dessa avbildningar utträngt mindervärda tavlor och annan underhållig grannlåt.

För bevarande av gammal god svensk stil såväl vad boningshusens yttre som vad deras inredning, möbler, o. d. beträffar, arbetas i våra dagar med intresse och ihärdighet. Det behöver endast erinras om »Föreningen för hembygdsvärd». Ett uttryck för samma strävande utgör arbetet »Svenska allmogehem», som vill verka för en verkligt god bygg-

nadskonst för olika svenska bygder och som utgått i för våra förhållanden mycket stora upplagor.

Vad beträffar publika byggnader av olika slag, såsom undervisningsanstalter, församlingslokaler o. d., skönjes mångenstädes i våra dagar en målmedveten strävan att vid sådana byggnaders uppförande förena ändamålsenlighet med tilltalande och god konstnärlig stil. Så t. ex. ha genom statens försorg tävlingar anordnats för åstadkommande av normalritningar för skolhus. Dessa ritningar, som snart torde bli av Kungl. Maj:t fastställda, anses i estetiskt avseende fylla mycket höga krav. Vissa stora sammanslutningar inom vårt land ha sökt avhjälpa den brist på god stil, som icke sällan utmärker deras samlingslokaler, genom att låta utarbeta normalritningar för dylika lokaler.

Även på tonkonstens område har icke så litet blivit utfört genom staten, kommuner och enskilda. Riksdagen har till understöd åt vissa föreningar, som anordna god musik för arbetare — Gävleborgs läns, nordvästra Skånes och Norrköpings orkesterföreningar — under senare år anslagit ett årligt belopp av sammanlagt 42,000 kronor. Folkkonsertförbundet i Stockholm åtnjöt av denna stad förlidet år ett bidrag av 15,000 kronor och Stockholms konsertförening ett kommunalt bidrag av 4,500 kronor. Konsertföreningen har till uppgift att höja intresset för orkestermusik samt att underhålla en fast orkester i Stockholm, och folkkonsertförbundet söker att genom anordnande av prisbilliga folkkonserter väcka och underhålla estetiskt intresse hos huvudstadens kroppsarbetande befolkning. Även i andra delar av landet anordnas genom kommuner, föreningar, bolag och enskilda personer konserter med billiga avgifter.

För utbredande av kännedom om och förståelse för konst hava föreläsningföreningar och populärvetenskapliga föreläsningkurser gjort en god insats genom att på sina arbetsprogram upptaga ämnen ur konstens område och anordna museibesök under sakkunnig ledning.

Av vad sålunda anförts torde framgå, att icke så litet redan blivit gjort för främjande av önskemålet »konsten åt folket». Villigt medges, att långt mera behöver göras i detta hänseende. Utskottet har emellertid icke känt sig övertygat om att statens hårt anlitade medel under nuvarande tidsförhållanden härför ytterligare böra tagas i anspråk, vare sig det gäller direkta understöd eller anställande av tjänstemän för här ifrågavarande ändamål.

Med fullt erkännande av det behjärtansvärda i motionens syfte får utskottet sålunda hemställa,

att herr Zanders förevarande motion icke må till någon andra kammarens åtgärd föranleda.

Stockholm den 20 februari 1917.

På utskottets vägnar:

NILS HELGER.

Vid förevarande ärendes slutbehandling ha närvarit: herrar *Helger, Andersson* i Skrådene, *Stenudd, Hedström, Hedlund, Svensson* i Torlarps, *Gustafsson, Julin* och *Hansson*.
